

*Д. І. Навумаў,
кандыдат сацыялагічных навук, дацэнт кафедры эканамічнай сацыялогіі БДЭУ;
І. Ю. Нікіціна,
кандыдат філасофскіх навук, дацэнт кафедры сацыяльна-гуманітарных дысцыплін БДПУ*

РЭПРЭЗЕНТАЦЫЯ ПЕДАГАГІЧНАГА ПРАФЕСІЯНАЛІЗМУ Ў ІНСТЫТУЦЫЯНАЛЬНЫМ ДЫСКУРСЕ

Нацыянальная сістэма педагагічнай адукацыі адыгрывае найважнейшую ролю ў справе забеспячэння ўстойлівага развіцця беларускага грамадства шляхам трансляцыі і падтрымання гуманістычных каштоўнасцей і ўстановак, культурных і інтэлектуальных традыцый. Менавіта таму педагагічная прафесія мае высокую маральную ацэнку ў грамадстве: «Настаўнікі, выкладчыкі – гэта не персанал, а работнікі сферы развіцця інтэлекту і культуры нацыі» [1, с. 14]. Патрабаваннем часу з'яўляецца інтэнсіфікацыя працэсу развіцця і павышэння інтэлектуальнага і духоўнага патэнцыялу нацыі, якая разглядаецца ў якасці мэтавай устаноўкі для сістэмы педагагічнай адукацыі: «Узяты Рэспублікай Беларусь курс на мадэрнізацыю, безумоўна, прадугледжвае змяненні і ў сферы адукацыі. Патрэбна крок за крокам пазбаўляцца ад недахопаў, якія ёсць у нашай сістэме, удакладняць прыярытэты, мэты, змест, метады і тэхналогіі» [1, с. 18]. Дадзеная ўстаноўка раскрывае шэраг праблем разнастайнага характару, аналіз якіх уяўляе як тэарэтычную, так і практычную цікавасць.

Адной з такіх праблем, відавочна, з'яўляецца праблема забеспячэння высокага ўзроўню эфектыўнасці дзейнасці педагога як уплывовага агента сацыялізацыі, які ў сваёй прафесійнай дзейнасці выконвае цэлы спектр складаных функцыянальных задач адукацыйнага, выхаваўчага, навукова-метадычнага, арганізацыйна-кіраўнічага і сацыяльна-псіхалагічнага характару. У айчынай педагагічнай практыцы дадзеная праблема разглядаецца ў кантэксце дасягнення высокага ўзроўню педагагічнага прафесіяналізму і яго прадметнай рэалізацыі, што вызначае нарматыўныя параметры і крытэрыі паспяховасці спецыяліста ў сферы адукацыйнай дзейнасці на аснове сінтэзу педагагічнага майстэрства і прафесійнай кваліфікацыі.

Прафесійная падрыхтоўка педагога ўяўляе сабой дастаткова працяглы працэс набыцця і развіцця комплексу акадэмічных, сацыяльна-асобасных і прафесійных кампетэнцый. У су-

купнасці іх можна інтэрпрэтаваць як нарматыўную мадэль педагагічнага прафесіяналізму, якая канстытуе асноўныя параметры будучай прафесійнай дзейнасці. У педагагічнай літаратуры паняцце прафесіяналізму пачынае актыўна выкарыстоўвацца ў 90-х гг. мінулага стагоддзя. У сучаснай сацыя-гуманітарнай навуцы канцэпт прафесіяналізму трактуецца як высокая ступень авалодання работнікам вызначанай сукупнасцю спецыялізаваных тэарэтычных ведаў, развіцця працоўных навыкаў і набыцця каштоўнага практычнага вопыту. Прафесіяналізм з'яўляецца неабходнай умовай якаснага і эфектыўнага выканання індывідам задач прафесійнай дзейнасці, яе высокай рэзультатыўнасці пры адначасовай аптымізацыі рэсурсаў, якія затрачваюцца на выкананне канкрэтнай работы, задавальненні актуальных патрабаванняў грамадскай вытворчасці і культуры.

Прафесіяналізм уяўляе сабой сістэмнае ўтварэнне, якое структурна ў рамках кампетэнтнаснага падыходу можна прадставіць, згодна з Л. В. Абдаліной, у выглядзе набору наступных інварыянтаў: гатоўнасць да прафесійнай дзейнасці ў выглядзе сфарміраваных кампетэнтнасцей/кампетэнцый; крэатыўнасць і творчасць у працы; стваральная актыўнасць у дзейнасці – суб'ектнасць; накіраванасць асобы, яе прафесійныя каштоўнасці, памкненні; рэзультатыўнасць (прадуктыўнасць) дзейнасці і самарэалізаванасць у ёй [2, с. 94]. Выдзеленыя складнікі ў першую чаргу характарызуюць практыку прафесійнай дзейнасці спецыяліста сферы сацыянамічных прафесій. Яны валодаюць уласнай структурай, зместам, функцыямі і спецыфікай праяўлення на розных узроўнях прафесіяналізму.

Паняцці прафесіяналізму і педагагічнага прафесіяналізму суадносяцца як агульнае і асаблівае. У зместавым плане педагагічны прафесіяналізм уяўляе сабой сістэмнае ўтварэнне, якое адлюстроўвае ступень авалодання прафесійнай дзейнасцю, інтэграцыю прафесійнай кампетэнтнасці і кампетэнцый, што

ўваходзяць у яе склад, спецыфіку каштоўнасных арыентацый педагога [3]. У структурным аспекце педагогічны прафесіяналізм, на думку А. А. Вярбіцкага, прадстаўлены наступнымі асноўнымі зместавымі блокамi: агульнакультурным, псіхалага-педагогічным і прадметна-тэхналагічным [4]. Дадзеныя блокі характарызуюць узровень засваення індывідам прадметнага і сацыяльнага зместу педагогічнай прафесійнай дзейнасці і аб'ектывуюць комплекс кампетэнцый, што з'яўляюцца вынікам працэсу прафесійнай адукацыі.

Найважнейшай перадумовай дасягнення педагогічнага прафесіяналізму з'яўляецца адукацыйны працэс, экспліцытна рэгламентаваны нарматыўнымі прававымі актамі і адукацыйнымі стандартамі і імпліцытна – сацыякультурнымі фактарамі (каштоўнасцямі, традыцыямі, стэрэатыпамі і г. д.). Фактычна педагогічны прафесіяналізм можна разглядаць у якасці мэтавай устаноўкі адукацыйнага працэсу ва ўстанове вышэйшай адукацыі педагогічнага профілю. Ад таго, наколькі ён актуалізаваны ў адукацыйнай практыцы, у многім залежыць канчатковы вынік адукацыйнага працэсу – падрыхтоўка кампетэнтнага, адукаванага і матываванага спецыяліста педагогічнага профілю. Таму канструяванне педагогічнага прафесіяналізму можна разглядаць не толькі як феномен для псіхалагічнага і педагогічнага аналізу, але і як аб'ект для сацыялагічнай рэфлексіі. Дадзены аспект актуалізуе даследаванне дыскурсу педагогічнага прафесіяналізму, прадстаўленага ў фармаце інфармацыйных аб'яў рэкламнага характару для абітурыентаў. У дадзеным выпадку аб'ектам аналізу сталі 24 тэксты, апублікаваныя ў газеце Беларускага дзяржаўнага педагогічнага ўніверсітэта імя Максіма Танка «Настаўнік» 30 снежня 2010 г. у № 16–17 (1083–1084) і 30 снежня 2014 г. у № 19–20 (1154–1155) пад рубрыкай «Мой факультэт». Яны рэпрэзентуюць падыходы да прафесійнай падрыхтоўкі педагогаў па розных спецыяльнасцях на факультэтах універсітэта. Натуральна, што падыходы да канструявання нарматыўнай мадэлі педагогічнай прафесіі, актуалізаваныя ў практыцы дзейнасці ўніверсітэта, уяўляюць пэўную даследчую цікавасць. Яна рэалізавана ў рамках якаснага падыходу, які валодае высокай ступенню зурывыстасці і дазваляе экспліцыраваць суб'ектыўны кампанент адукацыйнага працэсу і прафесійнай сацыялізацыі [5; 6].

Дыскурс, згодна з Т. ван Дэйкам, уяўляе сабой шматкампанентную структуру, што аб'ядноўвае прадмет абмеркавання, сацыяльную сітуацыю і ідэалогію, якая фактычна прымусова абумоўлівае фармат і параметры сацыяльных узаемадзеянняў [7]. Складанасць дадзе-

нага феномена падкрэслівае М. Л. Макараў: «З аднаго боку, дыскурс звернуты «вонкі»: да сітуацыі або знешняга кантэксту выказванняў, тыпу дзейнасці ў малой групе, які ўключае шырокі спектр пераменных: антрапалагічных, этнаграфічных, сацыялагічных, псіхалагічных, моўных і культурных. ... З другога боку, дыскурс звернуты «ўнутр» або да ўнутранага кантэксту: да ментальнай сферы індывідаў, аб'яднаных працэсам зносін, якая адлюстроўвае ў тым ліку і фактары знешняга кантэксту, бо толькі зрабіўшыся часткай унутранага свету чалавека, яны могуць уплываць на яго дзейнасць і камунікацыю» [8, с. 147]. Увага да інстытуцыянальнага дыскурсу абумоўлена тым, што ён выражае, транспіруе і замацоўвае ў сацыяльнай практыцы вызначаныя нормы і стандарты статусна-ролевых паводзін, неабходныя для рэалізацыі пэўнай сацыяльнай патрэбнасці. Інстытуцыянальны дыскурс таго ці іншага сацыяльнага інстытута характарызуе сістэму маральных імператываў і традыцый, уяўленняў і каштоўнасцей, адносін і камунікацый, якая ў ім склалася.

Для іх эксплікацыі неабходна звярнуцца да характарыстыкі асноўных функцый інстытуцыянальнага дыскурсу, што выступаюць у якасці дэтэрмінантаў камунікатыўных дзеянняў, разгледзеўшы іх у кантэксце спецыфікі функцыянавання інстытута вышэйшай педагогічнай адукацыі. Згодна з Л. С. Бейлінсан, асноўнымі функцыямі інстытуцыянальнага дыскурсу з'яўляюцца наступныя: перфарматыўная, якая заключаецца ў выкананні дзеянняў, што вызначаюць сутнасць таго ці іншага інстытута; нарматыўная, якая заключаецца ва ўстанаўленні і захаванні норм і правіл паводзін і ўзаемадзеяння паміж інстытутам і грамадствам, паміж агентамі і кліентамі і паміж агентамі ўнутры інстытута; прэзентацыйная, якая заключаецца ў стварэнні іміджу інстытута і яго агентаў; парольная, якая заключаецца ў дэмаркацыі мяжы паміж агентамі і кліентамі [9, с. 143].

Перфарматыўная функцыя інстытуцыянальнага дыскурсу актуалізуе мэтавае прызначэнне таго ці іншага сацыяльнага інстытута, што знаходзіць сваё выражэнне як у тыповых інстытуцыянальных дзеяннях, так і маніфестацыі мэтавых устаноў. Безумоўна, базавай мэтай з'яўляецца атрыманне якаснай педагогічнай адукацыі па спецыяльнасці (Дэвізам факультэта ва ўсе часы была якасная адукацыя), што забяспечваецца праз практыкаарыентаваны характар адукацыйнага працэсу (...студэнты маюць магчымасць атрымаць грунтоўную падрыхтоўку па прадметах медыка-біялагічнага, псіхалага-педагогічнага і метадычнага цыклаў, прайсці вучэбную і вы-

творчую практыку ў розных тыпах адукацыйных устаноў, прыняць удзел у валанцёрскай рабоце) і яго грунтоўную прафілізацыю (асаблівая ўвага надаецца вывучэнню профільных дысцыплін: гісторыі Беларусі, сусветнай гісторыі, гісторыі славянскіх народаў і інш.).

Нарматыўная функцыя з'яўляецца вынікам таго, што сацыяльныя інстытуты «маюць сістэмы каштоўнасцей, абумоўленыя пануючымі патрэбнасцямі, якія выражаюцца з рознай ступенню кадыфікацыі» [10, с. 15]. Таму дадзеная функцыя, абапіраючыся на вызначаную сістэму каштоўнасцей, забяспечвае кансалідацыю адпаведнага інстытута і інтэграцыю яго агентаў. Як вядома, інстытут адукацыі адказвае за рэалізацыю патрэбнасці ў сацыялізацыі, таму лейтматывам з'яўляецца каштоўнасць маральнай адказнасці педагога за лёс выхаванцаў (Дзейнасць педагога дашкольнай установы адказная і пачэсная...) і навучэнцаў (...вельмі важна, хто павядзе маленькага чалавека ў Краіну ведаў, хто будзе для яго прыкладам у жыцці). Захаванне пераемнасці пакаленняў патрабуе трансляцыі, генеравання і акумулявання ведаў, што абумоўлівае актуалізацыю цікавасці да навукі (Ты любіш прыроду і жадаеш яе разумець? Цябе вабяць вандроўкі і захапляе пошук рашэння хімічных задач і біялагічных галаваломак? Цябе хвалюць экалагічныя праблемы і цікавяць таямніцы, якія хавае прыродная і культурная спадчына...) і крэатыўнасці (Факультэт эстэтычнай адукацыі аб'ядноўвае людзей творчых) як аксіялагічнага фундаменту педагогічнай адукацыі. Гуманітарны вектар педагогічнай адукацыі абумоўлівае ацэнку адукацыйнага працэсу як найважнейшай умовы асобаснай і прафесійнай самарэалізацыі студэнта («Пазнаць. Зразумець. Пераадолець!» – місія факультэта псіхалогіі), а педагогічную прафесію – як высакародную сацыяльную місію (... калі вы гатовыя з адкрытым сэрцам, бязмежнай дабырнёй і міласэрнасцю дапамагаць тым, хто мае ў гэтым патрэбу, – ваш шлях ляжыць на факультэт...). Прыкрытат тэрмінальных каштоўнасцей над інструментальнымі характарызуе спецыфіку педагогічнай адукацыі па тым ці іншым профілі (Дапамагаць словам і справай, садзейнічаць таму, каб кожны паверыў у сябе і свае здольнасці, – галоўная задача спецыялістаў, якія скончылі наш факультэт і працуюць ва ўсіх тыпах устаноў адукацыі), а таксама актуалізуе прафесіяналізм у якасці яго безумоўнай тэрмінальнай каштоўнасці (... выпускнікі павінны стаць педагогамі з высокім узроўнем прафесіяналізму ў галіне духоўнай і матэрыяльнай культуры).

Сутнасць прэзентацыйнай функцыі заключаецца ў стварэнні станоўчага іміджу інстытута

і яго агентаў, што знаходзіць сваё адлюстраванне ў выкарыстанні такіх дыскурсіўных знакаў, як высокі прафесіяналізм у працы, высокая эфектыўнасць прафесійнай дзейнасці, запатрабаванасць работніка на рынку працы, шматаспектны характар прафесійнай падрыхтоўкі і г. д. У дадзеным выпадку дамінуючым тэзісам з'яўляецца высокая эфектыўнасць педагогічнай адукацыі ў аспекце фарміравання і развіцця чалавечага капіталу, што забяспечвае яго ўладальнікам высокі ўзровень узыходзячай сацыяльнай мабільнасці. Сведчаннем гэтага з'яўляюцца наступныя фармулёўкі з абавязковай іх персаніфікацыяй: «Сярод знакамітых выпускнікоў...», «Нашы зорныя выпускнікі...», «Больш чым за 20 гадоў дзейнасці на факультэце было падрыхтавана шмат высокакваліфікаваных спецыялістаў, сярод якіх...» і інш. У якасці дыскурсіўнага знака, які выконвае дадзеную функцыю, выступаюць фармулёўкі пра паспяховае міжнароднае супрацоўніцтва як саміх факультэтаў, так і асобных іх супрацоўнікаў (...наладжвае і падтрымлівае партнёрскія сувязі з аднолькавымі па профілі факультэтамі ВНУ Беларусі і замежжа...). Аналагічна разглядаюцца сітуацыі канвертацыі прафесійных ведаў і ўменняў у паспяховую прафесійную кар'еру (Выпускнікі спецыяльнасці «Фізічная культура» паспяхова працуюць не толькі выкладчыкамі ў навучальных установах, але і трэнерамі, менеджарамі), гарантаванасці працоўнай занятасці па атрыманай прафесіі па прычыне яе эксклюзіўнасці (Выпускнікі факультэта заўсёды запатрабаваныя не толькі ў спецыялізаваных школах і дзіцячых садках, але і ва ўстановах адукацыі агульнага тыпу... у паліклініках і медыцынскіх цэнтрах, а таксама ва ўстановах сістэмы сацыяльнага забеспячэння і ў грамадскіх арганізацыях), а таксама шматаспектнасці і поліфункцыянальнасці педагогічнай адукацыі (Факультэт рыхтуе не толькі спецыялістаў-тэарэтыкаў, але і практыкаў).

Парольная функцыя інстытуцыянальнага дыскурсу забяспечвае як усталяванне мяжы паміж агентамі, якія прадстаўляюць адпаведны інстытут, і яго кліентамі, так і з дапамогай дыскурсіўных знакаў уводзіць прыныцы іерархіі ў сістэму іх адносін. Аднак функцыянаванне інстытута адукацыі ў цэлым і інстытута вышэйшай педагогічнай адукацыі ў прыватнасці адрозніваецца масавым характарам і пэўным дэмакратызмам, што абумоўлівае вызначаную мінімізацыю сацыяльных і кагнітыўных бар'ераў. Таму актуалізацыя дадзенай функцыі назіраецца, па-першае, у сферы спецыяльнай адукацыі, дзе існуюць спецыфічныя патрабаванні да кампетэнцый работнікаў

(Абавязковым кваліфікацыйным патрабаваннем да выпускнікоў з'яўляецца валоданне сродкамі падтрымліваючай камунікацыі (жэставай мовай, рэльефна-кропкавым шрыфтам Брайля), а таксама сродкамі альтэрнатыўнай камунікацыі...). Па-другое, у сферы творчых відаў дзейнасці, якія патрабуюць ад індывіда як крэатыўнасці і пэўных здольнасцей, так і спецыялізаваных прафесійных навыкаў (На факультэце вы атрымаеце веды і авалодаеце практычнымі навыкамі па ручным ткацтве, кераміцы, роспісе, вышыўцы, зможаце ўдасканаліць сваё майстэрства музычнага і сцэнічнага выканальніцтва, харэаграфіі, жывапісу). Унікальныя прафесійныя кампетэнцыі інтэрпрэтуюцца не як перашкода для займання адпаведнай статуснай пазіцыі, а як эксклюзіўны рэсурс, які забяспечвае работніку гарантыю запатрабаванасці на рынку працы. І, па-трэцяе, яна актуалізавана ў сферы педагогічных прафесій фізіка-матэматычнага профілю, дзе кампетэнтнасць у інтэлектуальна складаных відах дзейнасці імпліцытна маркіруе сацыяльную прастору на невялікую групу індывідаў, прыналежных да спецыялізаваных ведаў, і недасведчаную большасць. У дадзеным выпадку высокая якасць профільнай адукацыі разглядаецца як перадумова для ўваходжання выпускніка педагогічнага ўніверсітэта ў высакататусныя і папулярныя на рынку працы прафесійныя групы (Калі хтосьці марыць пра дызайнерскую ці выдавецкую дзейнасць, ён атрымае неабходныя для гэтага навыкі камп'ютарнай графікі. Валоданне мовамі праграмавання Pascal ABC, C#.NET, Visual C#.NET, JavaScript, PHP дазволіць выпускнікам стаць прафесійнымі праграмістамі).

Такім чынам, інстытуцыянальны дыскурс дазваляе экспліцыраваць аксіялагічныя і нарматыўныя асновы мадэлі педагогічнага прафесіяналізму, актуалізаванай у практыцы БДПУ. У цэлым, дадзеная мадэль базіруецца на каштоўнасцях і прынцыпах гуманізму, альтруізму і самаактуалізацыі, якія абумоўліваюць параметры фарміравання сацыяльна-асобасных кампетэнцый. Комплекс акадэмічных і прафесійных кампетэнцый у дадзенай мадэлі фактычна займае падпарадкавальнае значэнне і разглядаецца ў інструментальным ракурсе, у святле чаго актуалізуецца праблема карэляцыі такога падыходу з рыначнымі крытэрыямі ацэнкі педагогічнай дзейнасці і кан'юнктурай рынку працы, якія існуюць у постсавецкім грамадстве.

Як уяўляецца, задача аналізу фактараў і механізмаў фарміравання педагогічнага прафесіяналізму ў працэсе прафесійнай падрыхтоўкі студэнтаў актуалізуе тэарэтычныя

распрацоўкі А. А. Вярбіцкага, якія разглядаюцца ў кантэксце якаснага падыходу [4]. Так, на фарміраванне агульнакультурнага блока педагогічнага прафесіяналізму навучэнцаў накіраваныя як грамадская, так і творчая дзейнасць у рамках установы вышэйшай адукацыі. Яны разглядаюцца як іманентны складнік адукацыйнага працэсу, поліфункцыянальны па сваёй прыродзе (Студэнцкае жыццё не абмяжоўваецца толькі вучобай. Вольны ад заняткаў час студэнты... факультэта праводзяць весела і з густам). Па-першае, як фактар эфектыўнай прафесійнай падрыхтоўкі, здольны забяспечваць паглыбленую спецыялізацыю і тэхналагізацыю прафесійнай падрыхтоўкі будучых педагогаў (...студэнты ахвотна займаюцца грамадска-творчай дзейнасцю; ... кожны можа праявіць сябе не толькі ў вучобе і навуковай рабоце, але і ў валанцёрскай і добрачыннай дзейнасці, грамадскім жыцці і спорце). Па-другое, як інструмент грамадзянскай сацыялізацыі студэнтаў, які фарміруе і развівае прасацыяльную дзейнасць індывіда (Студэнты прымаюць актыўны ўдзел у дзейнасці маладзёжных фарміраванняў: ваенна-патрыятычнага клуба «Памяць», валанцёрскай суполкі «Данка», а таксама студэнцкага навуковага таварыства *Astrum doctrine*). Па-трэцяе, як сродак забеспячэння псіхалагічнага камфорту студэнтаў і павышэння ступені сацыяльнай інтэграцыі вучэбнай групы (...гэта сапраўдная самабытная і творчая сям'я студэнтаў і выкладчыкаў...). У цэлым, актуалізацыя ў педагогічнай практыцы ўніверсітэта агульнакультурнага блока педагогічнага прафесіяналізму забяспечвае асобаснае развіццё студэнта, фарміраванне яго сацыяльнай адказнасці і сталасці.

Псіхалага-педагогічны блок педагогічнага прафесіяналізму, актуалізаваны ў педагогічнай практыцы ўніверсітэта, вызначае яго спецыфіку ў параўнанні з іншымі ўніверсітэтамі, акадэміямі і інстытутамі. Ён накіраваны на асобасную і прафесійную самарэалізацыю студэнта. Гэта пастаянны працэс, дынаміка якога абумоўлена педагогічнымі і профільнымі ведамі, практыка-арыентаванасцю навучання (Той, хто скончыў факультэт прыродазнаўства, ніколі не спыняецца на дасягнутым – заўсёды знаходзіць прымяненне сваім ведам, уменням, здольнасцям). Дадатковым фактарам тут з'яўляюцца традыцыі факультэта, якія падтрымоўваюцца ўсё новымі пакаленнямі студэнтаў (Факультэт мае свае традыцыі, якія падтрымліваюцца і ўзбагачаюцца кожным новым пакаленнем студэнтаў) і забяспечваюць фарміраванне прафесійнай ідэнтычнасці (...шуканне і знаходжанне адказы на шматлікія склада-

ныя пытанні навакольнага свету – гэта тое, ча-
му навучылі іх у аўдыторыях нашага
факультэта). Як вынік – не толькі творчая і інтэ-
лектуальная самарэалізацыя, але і актуаліза-
цыя сацыяльнай і педагагічнай адказнасці,
прафесійнай і грамадскай карысці індывіда (На
працягу ўсяго перыяду атрымання адукацыі вы
навучыцеся быць карыснымі грамадству).

Фарміраванне прадметна-тэхналагічнага
блока педагагічнага прафесіяналізму характа-
рызуецца складанасцю, шматаспектнасцю
і поліфункцыянальнасцю. Па-першае, пад-
крэсліваецца практыка-арыентаваны харак-
тар атрымання педагагічнай адукацыі па спе-
цыяльнасці, незалежна ад факультэта, што
вызначаецца профілем універсітэта (Падчас
навучання студэнты праходзяць вучэбныя
і вытворчыя практыкі; Тэарэтычныя веды
замацоўваюцца на практыцы; Адным з най-
важнейшых кампанентаў прафесійнай пад-
рыхтоўкі будучых педагогаў выступае прак-
тычная дзейнасць...). Па-другое, заканамер-
ным кампанентам адукацыйнага працэсу
выступае навукова-даследчая дзейнасць сту-
дэнтаў, якая дазваляе актуалізаваць вучэбна-
пазнавальную дзейнасць і забяспечыць фар-
міраванне комплексу прафесійных кампетэн-
цый (Выкладчыкі і студэнты факультэта
праводзяць навуковыя даследаванні па самых
розных тэмах...). Па-трэцяе, у ролі найважней-
шых умоў якаснага атрымання педагагічнай
адукацыі па спецыяльнасці разглядаюцца
інфраструктурныя (Грунтоўная матэрыяльная
база – сучаснае абсталяванне, прыборы,
найноўшыя сродкі навучання – дазваляе
праводзіць шырокае кола лабараторных
практыкумаў па дысцыплінах хімічнага, біяла-
гічнага і геаграфічнага профіляў...) і прафе-
сійна-кваліфікацыйныя (Факультэт мае моцны
кадравы патэнцыял...; ...кафедры... з'яўля-
юцца цэнтрамі перадавой вучэбна-метадыч-
най і навуковай думкі...) фактары. Па-чацвёр-
тае, у якасці важнага зместавага кампанента
дадзенага блока разглядаецца міжнароднае
акадэмічнае і навуковае супрацоўніцтва (... пад-
трымлівае цесныя сувязі з аднолькавымі па
профілі факультэтамі ВНУ краін СНД і далёка-
га замежжа...), якое выступае адным
з інструментаў стварэння развіццёвага адука-
цыйнага асяроддзя, што расцэньваецца ў су-
часнай педагогіцы вышэйшай школы як важ-
ны фактар прафесійнага станаўлення асобы
студэнта [11].

Такім чынам, дысккурс педагагічнага пра-
фесіяналізму, прадстаўлены ў вузаўскай прэ-
се, у ідэальным аспекце арыентуе на забес-
пячэнне актуальнасці педагагічнай адукацыі
па спецыяльнасці, дасягненне яго адпавед-

насці сучасным тэндэнцыям развіцця навукі
і практыкі, сінтэз інструментальных і гуманіс-
тычных каштоўнасцей вышэйшай педагагічнай
адукацыі. Аднак існуе пытанне пра тое, наколь-
кі ідэальная мадэль педагагічнага прафесія-
налізму адпавядае рэаліям сістэмы адукацыі
і актуальным патрэбнасцям навучэнцаў і іх за-
конных прадстаўнікоў. Адказ на дадзенае пы-
танне можа быць атрыманы, калі звярнуцца
да дынамікі сацыяльнага прэстыжу пе-
дагагічнай адукацыі і аналізу фактараў, якія
вызначаюць падобную кан'юнктуру ў постса-
вецкім грамадстве, што, безумоўна, выходзіць
за межы разглядаемай тэмы.

ЛІТАРАТУРА І КРЫНІЦЫ

1. Жук, А. И. Педагог – не профессия, а призвание / А. И. Жук // Беларуская думка. – 2015. – № 4. – С. 14–21.
2. Абдалина, Л. В. Профессионализм преподавателя вуза как психолого-акмеологическая проблема / Л. В. Абдалина, Э. Н. Рыжкова // Известия ВГПУ. – 2014. – № 2(263). – С. 92–94.
3. Абдалина, Л. В. Развитие профессионализма педагога: от теории к практике : монография / Л. В. Абдалина. – М. : Изд-во РГСУ, 2008. – 327 с.
4. Вербицкий, А. А. Личностный и компетентностный подход в образовании: проблемы интеграции / А. А. Вербицкий, О. Г. Ларионова. – М. : Логос, 2009. – 334 с.
5. Семенова, В. В. Качественные методы: введение в гуманистическую социологию : учеб. пособие для студентов вузов / В. В. Семенова. – Институт социологии РАН. – М. : Добросвет, 1998. – 289 с.: ил.
6. Страусс, А. Основы качественного исследования: обоснованная теория, процедуры и техники / А. Страусс, Дж. Корбин / пер. с англ. и послесловие Т. С. Васильевой. – М. : Эдиториал УРСС, 2001. – 256 с.
7. Ван Дейк, Т. Дискурс и власть. Репрезентация доминирования в языке и коммуникации / Т. ван Дейк; пер. с англ. – М. : Книжный дом «Либроком», 2013. – 344 с.
8. Макаров, М. Л. Основы теории дискурса / М. Л. Макаров. – М. : ИТДГК «Гнозис», 2003. – 280 с.
9. Бейлинсон, Л. С. Функции институционального дискурса / Л. С. Бейлинсон // Вестник ИГЛУ. – 2009. – № 3 (7). – С. 142–147.
10. Рекламный дискурс и рекламный текст : коллективная монография / науч. ред. Т. Н. Колокольцева. – М. : Флинта, Наука, 2011. – 296 с.
11. Хроменков, П. А. Развивающая образовательная среда педвуза в условиях межнаучной коммуникации / П. А. Хроменков. – М. : ИИУ МГОУ, 2013. – 196 с.

SUMMARY

The article is devoted to the pedagogical professionalism model representation in the institutional discourse. A few texts published in the newspaper «Настаўнік» have become the analysis object.

Паступіў у рэдакцыю 10.09.2015 г.